

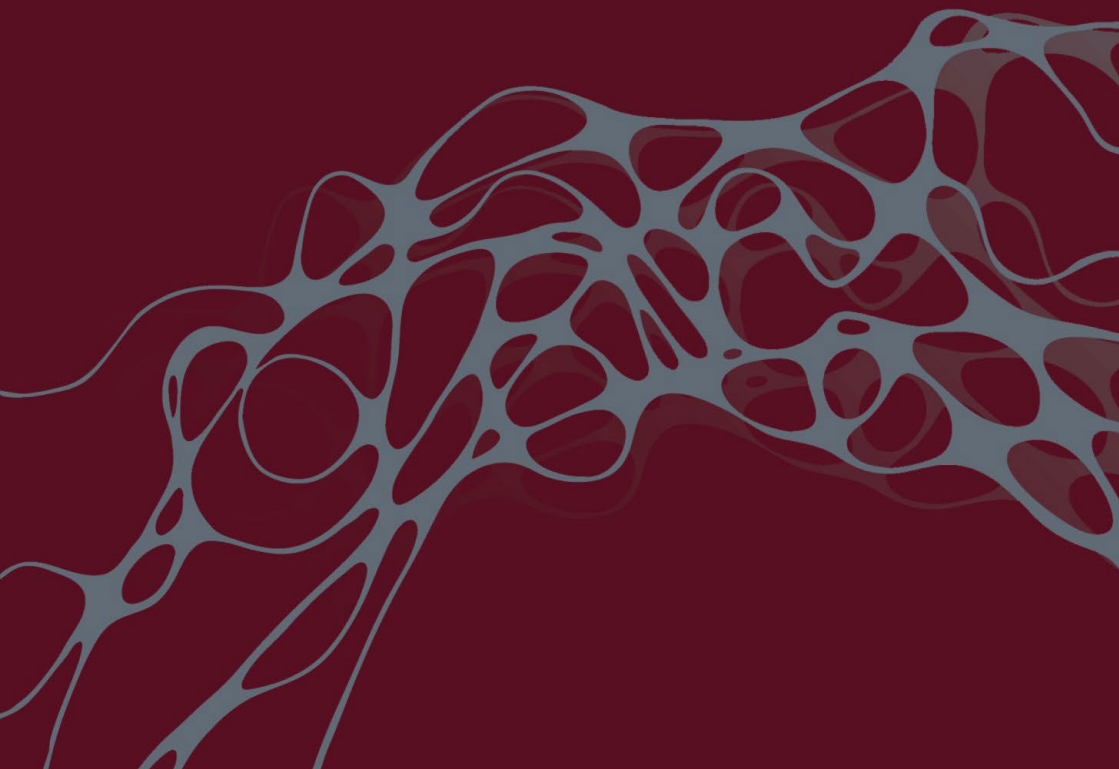

Městská knihovna v Praze

ČEŠTÍ
BÁSNÍCI
20. STOLETÍ

SYNDROM MIZEJÍCÍ PLÍCE

Miroslav Holub

e-kniha • Praha • 2021

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Syndrom mizející plíce

Miroslav Holub

Znění tohoto textu vychází z díla [Syndrom mizející plíce](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Mladá fronta v Praze v roce 1990. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Miroslav Holub: Syndrom mizející plíce), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 12. 2. 2021.

OBSAH

SYNKOPY.....	7
1751.....	8
Co jiného.....	9
Jóga.....	10
Velcí předkové.....	11
Neprodejní.....	13
Zahradníci.....	14
Kalamity v noci.....	15
Parazit.....	17
Stahování.....	19
SYMPTOMY.....	23
La Brea.....	24
Kostry.....	25
Ryby.....	27
Pohřby.....	29
Z cestopisu Abigdóra Kára.....	31
Parní vůz.....	32
Sklo.....	33
Chodec na Lower West Side.....	35
Hemofilie.....	37
Tázali se bohů.....	39
Ninive.....	42
Město v poušti Sonora.....	43
SYNDROMY.....	44
Syndrom rovnoběžek.....	45
Syndrom purpury.....	46
Syndrom Václavského náměstí.....	47
Syndrom ztuhlého člověka.....	48
Kuru, syndrom usmívající se smrti.....	49
Syndrom mizející plíce.....	50

Syndrom rozdrčení tkáně	52
Jobův syndrom.....	53
Diagnózy	54
Zvířecí práva.....	55
Festival	56
SYNAPSE	57
Transplantace srdce.....	58
Obláčny pastýř.....	60
Krajina s básníky.....	62
Pieta.....	64
Slunce naděje.....	65
Hodiny	66
Časoprostor.....	67
Formule jedna	68
Pád se zelené žáby	69

SYNKOPY

S-a:
Epizodické přerušení proudu vědomí
vyvolané nedostatkem kyslíku
v mozku

1751

Tohoto roku Diderot začal publikovat Encyklopedii a v Londýně byl založen první ústav pro choromyslné. Takže začalo rozpočítávání na rozumné, kteří se halí do slov, a nerozumné, kteří si rvou z těla peří.

Básníci se museli učit provazochodectví. A méně bystří klauni začali pro jistotu vydávat předpisy o normalitě.

Co jiného

Co jiného
než vyhánět klackem
ze sebe malého psa?

Zježený v zátylí
tiskne se ke stěně,
plazí se v domácím zvěrokruhu,
kulhá,
krvácí z tlamy.

Žral by z ruky,
ale marně.

Co jiného
než utloukat v sobě malého psa
je poezie?

A kolem štěkot, štěkot,
hysterický štěkot
koček.

Jóga

Každá poezie má kolem
pěti set stupňů Celsia.

Jen básníci
jsou různě hořlaví.
Nejsnáze chytanou
ti namočení v lihu.

Co by byli bez své nemoci.
Nemoc je jejich zdraví.

Hoří, slamění panáčkové,
nečtou Nietzscheho
co tě nezabije,
to tě zocelí.

Doutnají.
Přiškvařují se.
A zatím jen špatný jogin
si spálí nohy
na řežavém uhlí.

Velcí předkové

V noci
jejich siluety se rýsují
proti prázdnému nebi
jako pluk trojských koní.
Jejich šepot stoupá ze studní
vody evidentně živé.

Když však
vypukne den, jako když praskne vejce,
a rodí se rovnou ozbrojenci s pendreky
a matky zhluboka krvácejí,

oni jeví se motýly s křídly
ze zelných listů,
jeví se rosolem z mlhy,
obkresleným vadnoucí infantilní linkou,

jejich sotva naznačené
ruce se klepou,

zapomínají dýchat
a bojí se říci jedno jediné
srozumitelné slovo.

Konec konců,
z virů máme víc dědičné hmoty
nežli z nich.

Nemají sílu.
A my máme být síla těch,
co nemají sílu.

Neprodejní

A co stojí
mozek myšice,
a co stojí
sperma vorvaně?

Bílý týden
v haderných jednotkových domech,
výprodej
turkmenských texasek
a Sebraných spisů
na krepovém papíru.

A co stojí duše?

A co stojí
putýnka krve,
z níž je tak málo jantarového séra,
tak málo protilátek
proti červeným Šajlokům?

Co jsme stáli,
ještě než jsme se stali
bezcennými?

Zahradníci

Letos se urodilo velice mnoho zahradníků.
Někteří, naklíčení ve sklenících,
byli na záhonech již za třetího úplňku.
I pozdní zahradníci již vymetali a v sošných
pózách probírají filozofii kompostu.
Zahradníci dlouhého dne putují od bojínku
k bojínku a sváří se se slabomyslným pýrem;
sní o černých kopretinách a modrých červených
jahodách. Zimostráz přistřihují do tvaru
jednorožce a žlutuchám připevňují křídla.

Ó ano, odpovídají kolemjdoucímu Hamletovi,
je ještě jedna zahrada hluboko pod zahradou
a to je, oč tu běží. Zajisté, odpovídají sklíčené
Antigoně, popel z mohylových hrobů jde
k duhu kyperským magnóliím. Ani z naší hry
nelze odejít, ale plot brání ve vstupu
potulným psům neštěstí.

Nad zahradou se kolíbá veliký nafukovací
balón slunce a v jeho růžovém přísvitu
není znát, že i ve vajíčku praská tepénka
a žloutek se barví krví.

Kalamity v noci¹

Vichřice
temnem zešílela,
otvíraly se cely.

Nevinně odsouzení dupou
na skokanské věži. Bude se skákat
trojobrat s vrutem dovnitř, stejně
maličké dětinské desatero
se už topí u břehu,
tunelové vody
s hukotem odnášejí
květiny s hrobu.

Podpatkem zachyceni v travertinu
do běhuté tmy se díváme,
ale jen stabilní neviditelní
vidí nás.

Věštec Kalchas, jen tak ve spěchu,
kategoricky žádá upálení
již upálených, se souhlasným kňučením
nepříliš bystří laureáti
se vezou na eskalátoru,
města dusivě dohořívají za obzorem,
na letišti je inventura
dějinných omylů.

1 leden 1989

A před ránem
v hořícím letadle, než to bouchne,
jde chodbičkou malý hoch a říká —
— Už tam budeme, mami?

Parazit

Kdesi v útrobní tmě vzhází jako plod
nadbytečné jitřenky. Žere červími ústky,
jež jsou něžně okrouhlá a opatřená
háčky prenatální přepečlivosti.

Roste, vydávaje článek za článkem,
oploďňován baladickou zatuchlostí sliznic,
obklopuje se ochranným slizem souhlasu,
roste, duří a rozpíná se,

přerůstá tělo hostitele jako
dítě přerůstá matku, láskyplně
pohlcuje a zažívá poslední epos
ze života krále much

a teď je ještě větší a ještě větší,
v nadživotní velikosti,
a původní tělo je v něm,
hostitel se stává parazitem parazita,
který vydechuje noc a sliz,
jako lupen vydechuje kyslík
a sráží rosu, souhlasně chroustá
s neslyšným mlaskáním pustou,
strnulou realitu náhrobků bez nápisů.

Přetéká z domu do města a z města
do krajiny, vydávaje články
o zásadním souhlasu s výbuchem Vesuvu,
s Krebsovým cyklem a s utínáním

pravé ruky a levého ucha,
o zásadním souhlasu s neslitováním,
o zásadním souhlasu s vývojem,
kterému se sám vymknul
ze zásadních principů parazitologických,

roste do filozofického rozměru,
v němž je jedinou formou existence hmoty,
v němž je jedinou proporcí disproporce.

A až se zase zcvrkne
do formátu esovité kličky,

ve zbylé krajině náhrobků a neslitování
bude táhnout průvan jako v tunelu,
dlouhá léta bude doznívat výbuch
a výtrus slabomyslného souhlasu
se bude zavrtávat
jako navlhlý dynamit do žuly.

Stahování

Uděláme smyčku, uvážeme na žebřík nebo co,
zadní běhy provlékneme a utáhneme.

Obřízneme kůži kolem dokola. Je to snadné.

Na počátku fakt stvořil slovo.

A slovo se vznášelo nad propastí.

*Nyní tedy jdi a já budu v ústech tvých
a naučím tě, co bys mluvití měl.*

A teď stahujeme: Podřízneme ve slabinách,
utrhneme nad genitálem, škubneme dozadu
až vyklouzne kostěný ocásek
jako noha kraba z osmého tisíciletí,
kdy už nebude třeba mluvit.

Uchopíme oběma rukama, krvavou, lepkavou,
vší silou táhneme dolů k hlavě,
jako by to byla svěřací kazajka
bláznů božích, pod níž se
zjevuje stříbrný akt
víly z řeky Léthé, s výrony krve
ve svalech a fasciích,
táhneme dolů k hlavě

a ničemu už není třeba věřit, protože
smysl se ztrácí s vazivem.

Podle potřeby ostrým nožíkem dořezáváme
slova příliš těsně spojená s masem
a kůže klouže dolů, u předních běhů
zas obřízneme, klouby vytlačíme a ulomíme
pacičky, křup křup první slovo, křup poslední
slovo,

odtud až k Jitřence nad vsí, ozývá se
saténové šustění, jako když
hvězda se cupuje na tampóny.

Nic není v mysli, co nebylo
ve smyslech, a podkoží vydává jemný
puch jako doutnající spáleniště v dálce.
Čímž se domlčíme hlavy.

A je to snadné.

U krku se zastavíme, podřízneme blánu
po čelisti, uřízneme uši a stáhneme
přes hlavu i s fousy, jako čepičku na zimu
mokvající mízou. Jen sval
tu a tam ještě se cukne.

A kožku na dřívkách vypneme
do přibližného tvaru těla
a jazykosloví jeho, kožku jako
praporec tečkovaný trhlými cévkami,
jako erb posledního králíka
na modrém poli.

A řezník naučen ještě, co by mluvití měl.

Již vybíhá první stažený králík
na údech ze zlomených kůstek,
rejdí po nivách a lukách zelených,
jež ho občerstvují,
již vybíhají stovky prázdných šedivých kožek
s bílými pírkami na konci
do černých lesů,
již vybíhají tisíce nahých krvavých chcípáků
v bezduchem nepamatování

do městských ulic
nic neznamenajíce, ale
hluboce zabrané do nicneznamenání,

kůže sem, těla tam,

ano Andreji, Já Goya, ale co je
chcípým králíkům do Goyi,
co je prázdným kůžím do Španělska,

toto je svět kožek
a toto je alternativní svět
mokvavých svalů na kosti, neboť,
jak cítíme, s řezníkem pod jazykem,
stahování je to, oč tu běží,
a je to tak snadné, Allene,
stažený Moloch je ještě
mnohem Molochu podobnější.

Hlavně klid.

Krajina žlutých květin podle potoka,
kde ve stádech se pasou
prázdné šedivé kožky malých králíčků,
prázdné šedivé kožíšky, hýbající
směšnými kožními nosíky,
prázdné kůže komunikující
dotykem vousisk
s Diderotem.

Sídelní město gotických arkád,
kde se sbíhají nahá králičí těla

pod knutou pištců, těla
znásilňovaná těly, nahost znásilňovaná
nahostí, v těch směšných
hektických pohybech,

španělská vesnice slova
staženého z faktu,
kanál faktu, zůstaveného
slovem,
prázdná americká houpačka
nad propastí stoupající
k zenitu.

A začalo to
pouhou smyčkou
a žebříkem
nebo čím
do nebe.

SYMPTOMY

S-m:

Projev fyzické nebo duševní poruchy
vedoucí zpravidla ke stížnostem
pacienta

La Brea

V asfaltových jezerech
věky se svíjely kosti
šestnácti set vlků,
dvaceti mastodontů
a jedné indiánské dívky,
někdo ji zabil
a hodil do černé bubliny času.

Tak jest přítomno
v tekutém magnetu dějin
tvrdohlavé svrbění smrti,
vypadávání zubů,
ohromení chobotů

a ptačí zpěv,

když se brodila trávou
a ještě nevěděla o ničem.

Kostry

Ti, kdož se zelenali,
budou sněhem.
Ti, co už už vzlétali,
usnou v asfaltových jezerech
jako vlci v La Brea.

Ti, kdož volali,
budou vykřičníkem na konci
nikdy neřčené
oznamovací věty.

Ti, kdož hladili,
na trn nabodeni budou.

Aby ten sníh měl těch
pár tisíc bitů.
Aby asfalt porodil mech
s jehňátkem v každém
plodonosiči.

Aby si ticho vrzlo.
Aby se trny zastyděly.

Francisco Pizarro, jenž
dával vystavovat hlavy poražených
na kůlech na Plaza de Armas,
šestadvacátého června 1541
posekán sekerami a meči,
ochromen a vykrvácen,
kvapným pohřbem v bílém hábitu
s rudým křížem svatého Jakuba
uchráněn od dekapitace —

stejně byl po stodvaceti letech
rozdělen na lebku v olověné skřínce
a kosti smíšené s kostmi dětí
v dřevěné rakvi
a zazděn,
zatímco v chrámu podnes
vystavovali pod jeho jménem
docela jinou mumii.

Ti, kdož zvítězili,
minou se pamětí.

Aby to všechno se mohlo stát
ještě jednou.

Ryby

Císař Čchin Š'-chuang-ti,
první svrchovaný vládce Číny,
panoval ještě devět měsíců
po své smrti,
balzamován,
na trůně usazen,
obložen rybami,
aby nebyl cítit.

Slepé oči ryb, laskavé luny
dějepravy,
jikry ryb, samohlásky přísahy
dynastii,
měchýře ryb, pouzdra víry
pravé,
krvavé ploutve ryb, hlasy pro
zahrabávání filozofů do hlíny
zaživa,
holé lebečky ryb, skandovaný šepot
souhlasu s kamenováním
pamětníků,

zaschlý sliz šupin, horlivost
dvorních dam, když Čchin teprve
cvičil nesmrtelnost v některém
z dvaceti stejných sídel,
skřele ryb, garance kontinuity
na věčné časy,
střeva ryb, hořká tajemství státu,

kde přece jen někdy
i císaře odkráglují,

ryby s okrouhlým zákazem smíchu
na rtech, ryby, karyatidy, jimž
odpadá maso od kosti,
ryby, fosforeskující
katalyzátory věčnosti,
ryby, géniové němoty,

chrupavčité ryby, kostěné ryby,
malé ryby, velké ryby,
imperiální ryby
s jedinou funkcí
smrdět až sem.

Pohřby

Mrtvého Čechova
přivezli z Badeweileru
do Moskvy
ve vagónu s nápisem
„Na ústřice“.

Gorkij se netajil svým rozhořčením.

Na pohřeb šli se Šaljapinem,
připojili se k procesí
s vojenskou hudbou. Na hřbitově se ukázalo,
že to byl pohřeb generála Kellera,
jenž padnul v Madžusku.

Gorkij se netajil svým trapným omylem.

I když ovšem, co je divného na ústřicích?

Básníci chovaní u ledu,
vyjmutí z lastury
(petrželka, česnek, olej, tymián; gril,
povolit vnitřní vodou),
obložení citrónem —

I když ovšem —

Višňové sady generálního štábu,
rackové subordinace,

teskné komedie epolet,
medvědí basy infatérie —

Pouze ten Gorkij se začal později
se svými city
trochu tajit.

Z cestopisu Abigdóra Kára²

Zem ta
poznámenána jest
množstvím křížků a křížů
na rozcestích
a podle cest
sněhu a deště,
v zákoutích lesů
a myslí
a měst.

Na mnoha visí
Ježíš Kristus.
Mnoho je prázdných
ještě.

² židovský básník, nejstarší zaznamenaný pohřeb na starém židovském hřbitově v Praze

Parní vůz

Když Josef Božek, mechanikus,
sestrojil svůj parou poháněný
vůz a po něm i člun vodní,
sedm sáhů dlouhý,
uspořádal 1. června 1817
veřejnou produkci ve Stromovce,
vysoké šlechtě a
ctěnému publiku
po zapravení vstupného
přístupnou.

Hned po zahájení
strhl se prudký liják
a v nastalém zmatku
někdo ukradl pokladnu se vstupným.

Čímž mechanikus Božek
přišel na mizinu.

Parní vůz rozmlátil kladivem.

Od těch dob v Čechách
český samohyb parní
nejezdil.

Jen prudké lijáky
často se opakovaly.

Sklo

Li Po byl skleněný.
Kant byl skleněný.

Pozorujeme se jako průhledné
mořské sasanky.
Vidíme tmavě nachová srdce
tepat,
vidíme šedivé plíce stoupat
a klesat,
vidíme máloštětinaté červy
myšlenek hlodat
pod čepicí.

Linné byl skleněný.
Mozart byl skleněný.
Franz Josef byl skleněný.

V průhledném břiše vidíme
tubulární lunu,
za krystalickými ústy
vidíme spolknutá slova.

Vězeň je skleněný,
policajt je skleněný,
na zámku sídlí
šedesát skleněných robotů.

Za spolknutými slovy
vidíme neutuchající skelnou vatu
nápěvu.

Jen mrtví zatáhnou
oponu zevnitř.

Chodec na Lower West Side

(New York)

V šest třicet každého večera
jde po Bleecker Street
a zastaví se u reprodukce
Posledního soudu za výkladem.

V šest třicet osm přejde Bedford Street,
a pokračuje dolů na St Lukes,
zastaví se na rohu a bedlivě
sleduje dopravní špičku.

Pak opatrně vlezte k Wendy's a ukazuje
na Coca Colu, ale oni mu ji
nechtějí dát, každého dne,
žádného dne.

V šest padesát padne
na rohu Hudson a Clarkson
na kolena před stojanem
nesoucím plakát
Spicerova obchodu psy, kočkami
a akvaristickými potřebami.

Modlí se dvacet minut
s rukama na prsou,
buď ke Spicerovi,
nebo ke psům,
nebo ke kočkám,

nebo k rybičkám,
nebo k New Yorku,
nebo k obrovské myši temnoty,
která má deset tisíc očí
ve dvaceti osmi poschodích.

Po čtvrt na osm duše je očištěna;
a on jde zpátky do svého hotelu,
kde na stěnách kvetou modré růže
jako rány pěstí
a shůry civí egyptský bůh Re
s hlavou šakala.

Hemofilie

(Los Angeles)

Tak to koluje
z dálnice San Bernardino Freeway
na Santa Monica Freeway a
dolů na San Diego Freeway a
nahoru na Golden State Freeway,

tak to koluje v cévách
mořského zvířete,
průsvitného zvířete,
neuvěřitelného zvířete za svitu
jižní luny, podobné šlápotě
poslední nohy na světě,

tak to koluje, jakoby
nebylo jiné symfonie kromě
perpetua mobile,
jakoby nebylo dirigenta,
který řídí bez partitury
orchestr černých andělů,

z klavíru táhne třicátý rok
růžové jednočárkové gis,
z houslí už už vytryskne krev
a v kloubech pozounu bobtná
děs z nepatrného staccata

jakoby nebylo Danta
na invalidním vozíku,
s chomáčem gázy před ústy,
bojí se vyslovit verš,
aby nedošlo k perforaci smyslu,

jakoby nebylo genu kromě
genu pro defekty
a nouzové volání v telefonu,

tak to koluje
se sytým sametovým šumem nemoci,
tak to koluje k denní chvále,
tak to koluje k noční chvále,
nesrážlivosti

a každá krvinka žije
čtyřmi molekulami naděje,
že znamená něco úplně jiného,
než je.

Tázali se bohů

Aztékové
tázali se bohů
každých padesát dva
let,
zdali mohou dále
žít.

Nepřišli jsme trvat na zemi
Yiao yiao ayiao Ohuaya

Během
pěti dnů
zkázy

nemontemi
zhášeli ohniště
ničili domácnosti,
nejedli,
skučeli.

Tady uprostřed pláně
toužím po smrti na ostří obsidiánu

Těhotné ženy
se měnily v prasata,
děti v krysy.

A potkany.

Nad pýrem Jaguára Orel pláče,
zbarvena kouřem je krajina mlh.

Kněží
na vrcholu sopky
čekali, zda
Aldebaran

vystoupí
do středu
oblohy.

Vystoupil.
Rozdělalí nový oheň
v hrudníku
čerstvé oběti,
jíž vyrvali srdce,
běžci roznášeli
Oheň Nový Život
pochodněmi
na všechny oltáře,
do všech měst,
do všech příbytků.

Tisíce zajatců
bylo obětováno
s jásotem
nad dalším cyklem
života
Aztéků.

Znovu se stavělo
a štípaly se obsidiány.
Rodili se Jaguáři
a Orlové,
ale
nepřišli jsme trvat na zemi.

Až se Opeřený Had
Quetzalcóatl

upálil na pobřeží
a místo něj
se z moře vynořil
s kovovými muži
Hernando Cortéz
a vzal to do ruky
i s tím Aldebaranem
a pupkem nebes.

Tady uprostřed pláně
nad pýrem Jaguára Orel pláče.

A Aztékové vlastně už
neměli,
nač se ptát.

A my snad máme?
Yiao yiao ayiao Ohuaya

Ninive

Hliněné tabulky kvílí:

Nastaly zlé časy, bohové se zlobí,
děti neposlouchají a
každý chce napsat knihu.

Proč nechodí pěvci jako dřív
dům od domu, vyjíce býčí
hrdinské zpěvy?

Stihla je ploskolebost
a zánět hrtanu žabí?

Do tabulek ryjí pěvci, sípajíce,
bují knihovny, jimiž už nikdo
nikdy nepronikne
a uprostřed nich
zaniká Ninive.

Město v poušti Sonora

S walkmany na uších
kaktusy saguaro sestupují z hor.

Příliš mnoho kaktusů.

Sliznice civilizace
bují za každým rohem:
příliš mnoho menstruací
a jediné těhotenství.
Nezralý plod měl myš
ve čtvrté komoře mozku.
Stalo se to v noci,
kdy s walkmany na uších
kaktusy saguaro sestupují z hor.

Příliš mnoho walkmanů.

Příliš mnoho hor.

Příliš mnoho domů.

Příliš mnoho pouště.

Ráno jsme se přiznali ke všemu,
jen ne sami k sobě.

SYNDROMY

S-m:

Skupina symptomů a objektivních znaků
charakterizující nemoc nebo porušení
struktury a funkce

Syndrom rovnoběžek

Dvě rovnoběžky
se vždycky setkají,
pokud je kreslíme vlastní rukou.

Otázka je jen,
zda před námi,
nebo po nás.

Jestli ten vlak v dálce
jede dopředu,
nebo couvá.

Syndrom purpury

Zapálili jsme purpuru,
aby si vánočky zanotovaly.
Vázali jsme pentle,
aby se vrátil čas bílých žížal.
Naslouchali jsme nočním hlasům
v jeskyni z porcelánu.

Ale byli pořád jen
digitalizovaní mrtví. Ale byli jen
členovci dychtiví vlhkého tvarosloví
těstíček.
Ale ani ty hlasy neznaly nic lepšího
než purpuru.

V každém případě bylo trochu vůně.

A synáčka bolela hlava.

Syndrom Václavského náměstí³

Prosinec.

Jedenáctá hodina večerní
pozlacená sodíkovým světlem, smog ticha
při zemi. Jízdní kníže bronzovým okem sleduje
pěší hlídku. Tu a tam silueta chodce,
spíše neskutečná.

Avšak z koruny lípy, která zapomněla
ztratit listí, mocným hlasem zpívá kos,
píseň stoupá vzhůru a klesá do metra,
píseň jediného prosincového
schizofrenního kosa,
mocná, trvalá píseň jediného
schizofrenního kosa,

ano, ovšemže,
píseň.

Syndrom ztuhlého člověka⁴

Nad městem stojí
obrovské letadlo,
s ocasem skloněným k zemi,
příliš těžké, než aby se
skutečně vzneslo.

Jako oplodněná vážka
skrytým kladélkem
lepí své mrtvé po střechách.

Nevíme, oč jde. Tuhneme,
ve svalových spasmech,
od pasu nahoru se stáváme sochou,
neschopni obrátit hlavu
o pět stupňů napravo či nalevo,

po způsobu státníků,
skrytě žasnoucích nad městem,
které se bortí úsilím
o probuzení.

4 Moersch-Woltman

Kuru, syndrom usmívající se smrti

Nejsme Foreové na Nové Guinei,
nepěstujeme rituální kanibalismus,
netrpíme pomalým virem, který
vyvolává degeneraci
mozku a míchy s křečemi, třesy
s progresivní demencí
s příslušným šklebem,

jen se usmíváme,

rozpačitě se usmíváme,

rozpačitě se usmíváme,

rozpačitě se usmíváme.

Syndrom mizející plíce⁵

Každou chvíli někdo lapá po dechu.
Zastavuje se a vadí v provozu.
Davy se valí, reptajíce na valení davů,
ale tento jen lapá po dechu.

Třeba uvnitř roste
mořská příšera v mořské příšeře,
černý mluvicí pták,
havran Nikdy víc a

nenachází hlavu Pallas Athény,
na niž by usedl, a tak jen roste
jako bulózní emfyzém se vznikem cyst,
fibrózních ložisek a plicní hypertenze.

Třeba uvnitř roste velká němota pohádek,
otesánek, táta, máma a stádo ovcí,
slepá cesta v poli, skřípot koňského potahu,
všecko jsem sežral a tebe taky,

zatímco scintigrafie ukazuje
vymizení perfúze a angiografie
ukazuje zbytky tepenných větví
bez kapilární fáze.

Třeba uvnitř roste opuštěný pokoj,
holé stěny, stopy po obrazech,

5 Burke

odpojený telefon, usedající peří,
encyklopedisté se odstěhovali
a Dostojevský to nenašel,

ztracen v krajině,
kde jen chirurgové
píší básně.

Syndrom rozdrčení tkáně⁶

Když jsem jednou v zimní tmě
čistil míchačku na beton,
vtáhlo soukolí, podobné zubům
otrávené krysy z Ibadánu,
rukavici i s rukou. Kosti prstů
řekly něco málo jinak neslýchaného
a nastalo ticho, neboť i krysa se lekla.

Tehdy jsem poznal, že mám duši.
Byla měkká, černá, s rudohnědými proužky,
a bylo nutno ji zabalit do gázy.

Odložil jsem ji vedle na sedadlo
a řídil zdravou rukou. Ve špitále,
za obštríků a šití,
se duše držela kusadly
za chromovaný knoflík sklopného stolu.
Byla teď bíle krystalická
a měla hlavu sarančete.

Prsty se zahojily.
Duše se změnila nejdříve
na granulační tkáň
a později na jizvu sotva znatelnou.

6 Bywaters

Jobův syndrom

Tělo už ani nepoznávalo sama sebe.
Z hnízd v kůži
vylétali drobní upírci
s fluorescentníma očima.

Nemoc jako nahožábrý plž.
Nemoc jako menhir vztyčený
z horizontálního bělobdění.

V černé hloubce principu ovšem
pod všemi příškvary
i Job ještě
je poněkud rád na světě,

nevěda.

Diagnózy

Zarděnky vyvolávají
plstěný nástup večera.

Zubní kaz
otevívá skály.

Neštovice tečkují
synklinály na mapě.

Nemoci z ozáření
ukazují naše místo v kosmu.

Záněty jater zvyšují
citlivost Fragonardů k okrům.

Záhatě srdce
mění osudy bitev
tepaných do kovu.

Když vás bere čert,
je to generální adaptační syndrom.

Když vás nic nebere,
asi vás zapomněli v herbáři
vegetariáni.

Zvířecí práva

Soucít pro psy,
kteří pláčí.
(Bezmezný soucít.)

Soucít pro myši,
které se svíjí.
Soucít pro žížaly,
které schnou bezmocí.
(Omezený soucít.)

(Soucít pro prvoky,
kteří tak zoufale
míhají řasínkami.
Soucít pro buňky,
které se plazí pryč
z posledních sil.)

Soucít pro centrální nervovou soustavu
s vyloučením mikrogliie.

Pacienti
s amyotrofickou laterální sklerózou
ať se jdou bodnout. Neměli se narodit.
Hieronymus Bosch s nimi
na věky věkův amen.

Festival

Na festivalu nemocných
všemi známými nemocemi
zpívá sbor berlí
pacemakerům.

Dvojitá astigmatická krajina
vděčně pohlcuje šelesty
mitrální chlopně.

V aule se svícemi
lupénku křtí kortikoidy.

V pavilónu intenzívní péče
dávají umělé dýchání rybám.

Ale v podstatě
bubláme v akváriu
zelenou radostí,

že všechno to trápení
má aspoň jméno.

SYNAPSE

S-e:

1. Oblast komunikace mezi dvěma neurony
2. Spojení mezi rodičovskými chromosomy
beze ztráty individuální identity

Transplantace srdce

Po hodině

v hrudníku zeje propast
po srdci
jako v aztécké oběti,
jako v modelu krajiny
až nebudou lidi.

Bubny mimotělního oběhu
uvádějí
neslyšitelnou symfonii
z nového světa.

Je to jako padat z letadla, vzduch chladnější
a chladnější, až se zkapalní v nevyhnutelném
svitu měsíce, mraky se blíží a trhají,
pod levou nohou, pod pravou nohou
mikroskopická krajina s vlásečnicemi silnic
pulzuje v protipohybu, hadrové ruce pátrají
po nejsoucím vládci krve, *hledejte boha,*
pokudž může nalezen býti, uši zaléhají
pískotem jakýchsi kosmických svišťů,
lhostejná netopýři blána narůstá mezi nervy,
jest nedůstojno velkých srdcí šířit zmatek,
který cítí.

Je to jako padat z letadla

před tváří stvořitele
v zeleném plášti a
gumových rukavicích.

Už nesou v ledové tříšti
nové srdce,
jako trofej
z Osmdesáté olympiády kalamit.

Šije se síň k síni,
aorta k aortě,
tři hodiny věčnosti
tam a zpět.

A když to srdce naskočí
a potenciály běží
jako syntetické ovečky
po zelené obrazovce,
je to jako model bojiště,
kde se utkal
život a duch

a oba zvítězili.

Oblačný pastýř

Narozen císařským řezem
(zatímco druhé vylili na svět
i s vaničkou), nepojat
do antologií podobných
troubám na vánoční cukroví,

a očním pozadím nepostiženým
trudnobásnickým diabetem,

pase jednorožce na lukách
zarouškovaných nečekaným mrazem
pro místní znecitlivění

a pozoruje, jak z měst
jeden za druhým,
trousí se kostely
a bloumají jutskými poli,
shlukují se jako ovečky
hlavami k sobě,

jak z měst odjíždějí
v červených hejnech tramvaje
a zahrabávají se jako
drnčící hrobařici
do zimních krtin,
jak z měst pochodují kupčící
jako lumíci do moře v dálce,

pozoruje, že z měst
zbývá jen zed' s dětskými panáky
a velká, vztyčená
aluminiová parabola,
lesknoucí se ve slunci
jako faraónův meč, avšak
s rolničkou na konci,
a stoupá k nebi potaženému
hedvábím kosmických sond,

a
(zatímco jiní kompostují
verše, aby vzešla pomněnka
a čínské zelí) mimochodem
zasadí tenkou a něžnou
linku Jeana Arpa.

Usmívá se,
neboť ví, že dojde
k rozpadu měst
a zrodu nové geometrie.

Krajina s básníky

Až jednou
bude úplný pokoj,
v kadeřavé krajině, již maluje Rubens
jako pozadí k Filemónu a Baucidě,

rozestaví se básníci,
v temných pláštích a kápích,
zamlklí jako siluety milníků,
po pěti stech metrech až za obzor,

jeden po druhém
udeří do elektrofonické kytary
a řeknou svůj verš, strofu, báseň
jako telegram kamene kameni,

jeden po druhém,
jako samočinné klapky
větrných varhan
s prsty monzúnových dešťů,

osamělé stromy budou
košatě šumět, ovce
zvednou huňaté hlavy,
Orfeus pod zemí zadrnčí
svrchními harmonickými tóny
a slova poplují jako obláčky,
přes informační práh,
vzhůru do mělkého nebe,
jako proteinoidy a oligonukleoidy,

slova čestná jako kovalentní vazby,
slova se samozmnožovací funkcí,
slova genómová a
dekódovací,

a vznikne
buď nový druh života,
nebo taky
nic.

Pieta

Květiny

dávali vždycky hned do vázy,
vázu do haly, do chladu, do temna,
aby pugét vydržel.

Umřeli.

Jejich urničky stojí
v hale, v chladu, v temnu
a slepý pavouk
je opatruje, aby —

Jinak by to všechno
bylo příliš smutné.

Slunce naděje

Určitě si vzpomenou
v třiadvacátém století,
určitě si vděčně vzpomenou,

uchována
v tekutém dusíku,
implantována do dělohy,
ve čtyřiceti procentech
oživitelná,

určitě si vzpomenou
nad futuristickým zeměděmem
a třezalkami,
v ohnisku xenonových sluncí,

telátka aktuální.

Hodiny

V desátém století
mnich Gilbert
sestrojil mechanické hodiny:
obracení ducha
k Věčnému Nekonečnému
potřebovalo
tikot. Nepokoj,
jako kejklře na hrazdě,
která povoluje.

Z tikotu se zrodily zvony,
ze synchronního dunění zvonů
se zrodila města,
z měst se zrodily další hodiny,
z hodin se zrodily
minuty,
z minut se zrodily
sekundy,
ze sekundy se zrodil
okamžik.

A není přírody v tomto okamžiku.
Ani měst. Ani zvonů, ani tikotu.
Ani mnicha. Ani popele.

Akrobat pod kupolí
sahá po hrazdě,
která tam není.

Časoprostor

Až budu velký a ty budeš maličkej,
tak —

(V Kaluzově teorii je pátá dimenze
představována jako kruh spojený
s každým bodem obyčejného časoprostoru)

— tak až umřu, to už nikdy nebudu?

Nikdy.

Nikdy nikdy?

Nikdy nikdy.

Jo ale nikdy nikdy nikdy?

Ne... Ne nikdy nikdy nikdy.

Jen nikdy nikdy.

Tak jsme podali
malý rodinný příspěvek
kvantovému problému
jedenácti-rozměrné supergravitace.

Formule jedna

Dosud neznají slova do křížovek
a přechodníky jsou jim
dosud vzdáleny. Ze všech
kraslic líhnou se jim
s pípáním
vozy formule jedna,
startují u psího chlupu,
finišují u blahoslavené
suché žížaly
za jáсотu mravenců.

Dosud jsou majiteli klíčů
od velkého třesku.

Bude z nich jednou
Dante,
nebo Picquet,
nebo Feynman.

Ale už to nebude to.

Pád se zelené žáby

Ano, hošíku, poněkud ses topil.
S nafukovací zelené žáby ses překotil
do bazénu a oddaně ses topil, jako bys chtěl
zas jednou vidět svět zespodu, ze strany
maurských píšťal a černých princezen.
Hlavička se vynořovala a mizela
jako zvědavý tuleň,
jako torzo misionáře, který proráží
báň nebeskou, uhlídaje znamení
Panny a Skopce a pramének nečesaných
božích vlasů, zatímco berla pastýřská
padá na zem v úžasu zcela zbytečném.
Hlásek se ti rozpustil v modrozelenou
a tvoje malinká řeč se tetelila
na břehu opuštěna. A na obzoru už,
za stromy, vyvstávala lebečka zlého novoluní,
když jsme tě vytáhli a konejšili,
zatímco tvůj znovunalezený, hořkomléčný
řev se nesl ke sluncím.

Ano, hošíku. A vidíš, tak nějak
se vstupuje do života. Vždycky je to
tak trochu malér a nezabalený zmatek.

Přidušení sběhem chvil a sběhem molekul,
lapáme po dechu a vstupujeme na klenbu
vesmíru, jenž není větší nežli žába,
než scéna nejmenšího divadla na světě.

A vždycky zjišťujeme, že nemáme zapnutý hlavní knoflík, neboje na saku flek, nebo jsme zapomněli text, nebo slovo zapomnělo nás,
vždycky je v tom něco jako předčasný porod s mokvající krví, vždycky chybí kapesník nebo legitimace, vždycky je to levou nohou, ať je to kterákoliv.
A smějí se nám tlupy plaskolebých čolků, královský hřib se plácá do stehen.

Maminka s tatínkem se podívají významně jeden na druhého, tak už mu to začíná, ale nám to končí, neboť maminku před desíti minutami zadusil otok plic, je jako živá, jen už nechrčí. A tatínka spálili i s pramínkem zvratků v koutku úst.

A tak jsi sám, hošíku,
a neumíš dosud svůj part a není,
kdo by napovídal. A konejšil.
A přitom budeš každou chvíli
pod vodou, v modrozelenou, ve znamení
Panny, Skopce a Průšvihu, tak dobře
hmatného v těhotném břichu času.

Podoben všem, narozeným jen zčásti,
jen hlavičkou tuleně, udivenou
úžasem zcela zbytečným, strnulým
před výstupem v nejmenším divadle na světě,
za vždy znovu maligního novoluní,
na zádech nafukovací zelené žáby.

Miroslav Holub
Syndrom mizející plíce

Edice Čeští básníci 20. století

Ilustrace na obálce Sunward Art/Shutterstock.com

Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 12. 2. 2021

ISBN 978-80-274-1410-9 (epub)

ISBN 978-80-274-1411-6 (pdf)

ISBN 978-80-274-1412-3 (prc)